

SJÖHISTORISKA STIGEN

Konst&Kultur Djurö Stavnäs

Från slutet av 1400-talet till tidigt 1700-tal var den stora naturhamnen på Djurös östra sida flitigt använd av örlogsfartyg och handelsskepp. Gustav Vasa insåg vikten av en stark örlogsflotta eftersom det tidiga 1500-talet var en orolig och krigisk tid mellan danskar och svenskar. Under en period fanns 10 000 soldater i Djurhamn.

År 1623 spreds ett rykte om att en polsk invasionsflotta planerade ett anfall mot Stockholm. Tillsammans med fem andra skepp bildade Riksvasa en skyddseskader utanför Djurhamn, när brand utbröt ombord och riksskeppet sjönk vid Klockarudden.

År 1719 anföll ryska östersjöflottan den svenska ostkusten. 250 fartyg med 25 000 soldater eldhärjade Stockholms skärgård. Bara kyrkorna bevarades.

Gustav Vasa var kung av Sverige 1523–1560.

Djurhamn naturhamn

Karl IX, Gustav Vasas
var kung 1604-1611.

Gustav II Adolf
var kung 1611-1632.

Tre kungar ur Vasaätten, som under den aktuella tiden besökt Djurhamn, är Gustav Vasa, Karl IX och Gustav II Adolf. Vasaätten som blev den första monarkiska dynastin som regerade ett enat svenskt kungadöme.

Koggen är känd som Hansans främsta fartygstyp. Söder om skylt 0 ligger "Kuggholmen", som sannolikt vittnar om att koggar ankrat här.

Ålandshav fylldes av ryska galärer och skärbåtar 1719. Roddarflottan mätte över fem kilometer mellan sina yttersta flanker.

Sjöhistoriska Stigen

Natur- och Kulturslingor:

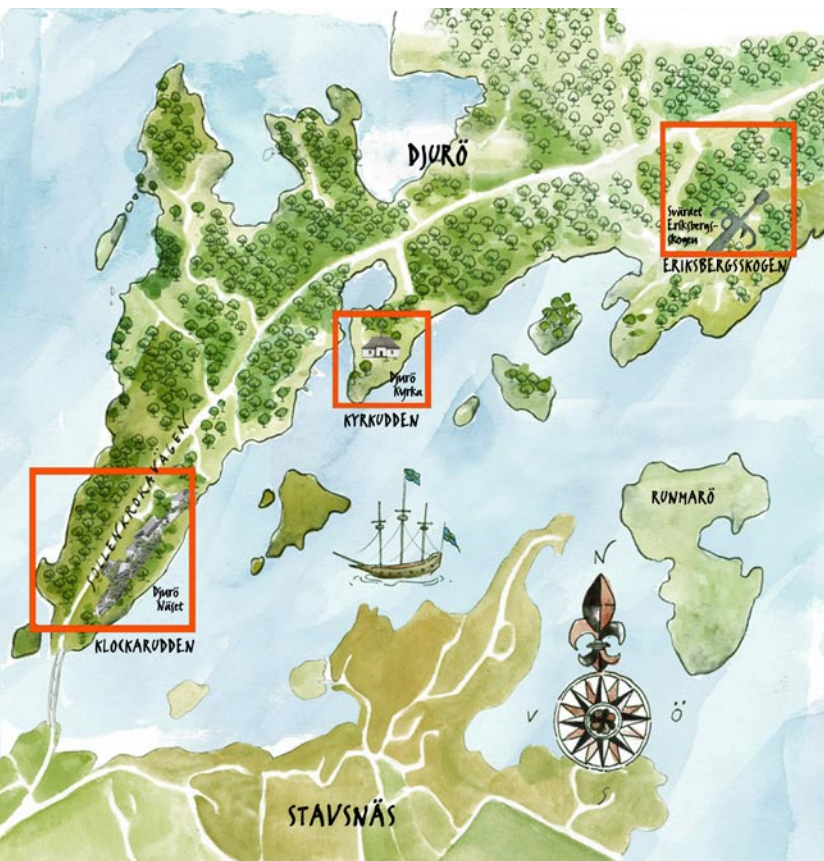
Sjöhistoriska Stigen är samlingsnamnet på tre natur- och kulturslingor på Djurö som invigdes sommaren 2013. De tre slingorna har anlagts i samarbete med Djurönäsets konferenshotell, Djurö, Möja och Nämdö församling samt Värmdö kommun. Skylttexterna är framforskade av Katarina Schoerner Carr ur tänkeböcker och sockenprotokoll.

Längs slingorna finns sammanlagt 35 skyltar som berättar om skärgårdens historia, natur och kultur från 1400-talets senare del till 1700-talets början.

Audioguiderna finns hos Onsspot-story. <http://www.onsspotstory.com> Se sid 15!

KLOCKARUDDEN, KYRKUDDEN & HAMNSKOGEN ERIKSBERG

11 skyltar berättar om skeppet Riksvasa, (1599) örlogsfartyg och gamla tiders sjölandskap och farleder, där skeppen ofta varpades (drogs med hjälp av ankaret), förbi Vindö på sin väg mot Stockholm. Från berget bakom bastun ser man det vatten där Riksvasa fattade eld och sjönk 1623.

Längs stigen finns skyltar som berättar om bl.a. husgrunder av torp från 1700-talet, ett kallat Tvärbommen som kanske fungerat som en tullbom, forntidens människor och skärgårdslandskapet.

Bärgningar av Riksvasa påbörjades på 1950-talet och slutfördes på 1960-talet. Snidade föremål av skrovtimrets svartek såldes.

Gruppen som bärgade skeppet hade en överenskommelse med staten, där betydelsefulla delar skulle överlämnas till Sjöhistoriska museet, resten kunde användas för eget bruk. Bärgningen väckte protester och ledde till en lagstiftning där skeppsvrak äldre än 100 år ska skyddas.

Klockarudden

Natur- och kulturstigen börjar vid Djurönäsets konferenshotell. Parkeringsplatser finns i anslutning till hotellet. Den första skylten finns innan tunneln under Sollenkrokavägen där stigen försätter ned för backen. 11 skyltar.

KLOCKARUDDEN

På kyrkbacken utanför Djurö kyrka, från 1683, träffade man grannar och resande sjöfolk, knöt kontakter och gjorde upp affärer.

Kyrkudden

Från medeltid till tidigt 1700-tal har Djurhamn på Djurös östra sida varit en betydelsefull hamn och knutpunkt för sjöfarten. Både örlogsskepp och handelsfartyg till och från Stockholm passerade Djurö. Mot bakgrund av detta kan det synas naturligt att en kyrka byggdes tidigt på denna plats. Kyrkan är i dag ett av få synliga minnen som finns från den tiden. Men Djurhamn gömmer mycket historia under vattenytan.

Vasen är det äldsta fyndet, troligen från 1400-talet

1659 öppnades en krog där dagens prästgård ligger. Den som reste mellan Dalarö och Stockholm i mitten av 1700-talet kunde besöka 20-30 krogar längs färdvägen. Kroggrunden, som den nuvarande prästgården vilar på, är förmodligen en av de äldsta profana byggnaderna i vår del av skärgården.

Rådman Josef Månsson fick tillstånd att bygga ett sjögästgiveri och efter en liten tid tog han initiativet till att bygga Djurhamns kapell, dagens kyrka. Det sägs att han menade att kroggästerna behövde ett Gudsord på vägen.

På 1960-talet undersöktes den gamla örlogshamnens botten av dykare. Mängder av keramik, tenn och glasföremål hittades.

Ett vanligt fynd från förlista fartyg är s.k. Bartmankrus från slutet av 1500-talet. Namnet syftar på tvskans barbman-skäggmäniska.

Mynt Karl XII 1697-1718.
Jordfynd från Djurö.

Sjöhistoriska Stigen löper förbi Djurö kyrka och startar på parkeringen, fortsätter norr om kyrkogården, ner mot vattnet, förbi kalkvraket vid skylt 7, upp till lusthuset, vänder tillbaka och in på kyrkogården och slutar vid den stora entrégrinden och skylt 12.

KYRKUDDEN

Skogen skövades hårt under 1600-talet av soldater och sjöfolk, men hämtade sig och fyllde under 1800-talet ön till ca 80 procent. Under 1900-talets senare del har bebyggelse åter minskat skogsarealen.

Hamnskogen Eriksberg

Ett sätt att besvärja onda makter var att "gå i labyrint". För att få bra väder eller god fångst.

Skvattram en buske 30-120 cm hög med vintergröna blad.

Hamnskogen Eriksberg har en delvis unik flora. Skvatt-ram, tuvull och ögonpyrola är bara några. I naturreservatet finns också alar med s.k. socklar som kan lagra kväve.

Än i dag har många djur sin boning här, älgar, rådjur, rävar och vem vet kanske ett eller annat lodjur. Men vargen, som du kan läsa om på skylt 11 har flyttat. I stället kan du möta skogens väsen vid skylt 4, där du också kan gå i labrynt.

För 10 000 år sedan började inlandsisen smälta och landhöjningen pågår än idag med ca 4 mm per år.

Vid skylt 2 finns också tre markörer, som visar hur landhöjningen förändrat landskapet från en tidigare grund havsvik till dagens kärr.

År 2007 hittades ett svärd i Eriksbergsskogen. Djurhamnssvärdet har troligen tillhört en storman. Svärdet daterades till tidigt 1500-tal och finns i dag på Historiska museet i Stockholm.

Kör in på Sörbyvägen. Innan du kommer till skylt 1 finns en väg till höger, där hittar du några parkeringsplatser vid Naturskyddsområdets skylt. Utanför stigen, på Svinholmen, finns ytterligare en skylt, som berättar om den gamla örlogshamnen. Fortsätt Sörbyvägen, förbi båtklubben och vidare ut på den lilla halvön.

HAMNSKOGEN ERIKSBERG

AUDIOGUIDE

SJÖHISTORISKA STIGEN

Guiderna finns hos Onsspotstory.

<http://www.onspotstory.com>

Guiderna är på engelska och finns som

Android eller Iphone app.

Under "OnSpotStory Apps" finns länkar till

Android resp. Iphone app.

Eller skanna QR-coden.

Använd GPS i mobilen om det är möjligt för att

lättare hitta guiderna. Respektive guide kan

laddas ner i appen för att användas offline.

Välkommen!

Android

Iphone

Sjöhistoriska Stigen är samlingsnamnet på tre natur- och kulturslingor på Djurö som invigdes sommaren 2013. Slingorna, har anlagts i samarbete med Djurönäsets konferenshotell, Djurö, Möja och Nämdö församling samt Värmdö kommun.

Längs slingorna finns sammanlagt 35 skyltar som berättar om skärgårdens historia, natur och kultur. På www.djurokultur.se under fliken Sjöhistoriska Stigen hittar du mer information.

Audioguiderna finns hos OnsSpotStory.

<http://www.onspotstory.com>

Hur du laddar ner appen se sid 15!

Välkommen!

Konst&Kultur Djurö Stavsås

Box 81

139 02 DJURHAMN

info@djurokultur.se

www.djurokultur.se